

Asia: VN/7050/2023

Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2024-2027

Lausunnonantajan lausunto

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 1: Jokaiselle nuorelle polku eteenpäin

Tavoitteessa 1 on mainittu elintapaohjaus opiskeluhuollon keinona tukea nuorten hyvinvointia koulussa. Elintapaohjaus on monessa kunnassa yhdyspintatyötä, jota toteutetaan sekä kunnassa että hyvinvointialueella. Elintapaohjaukseen kuuluvana on mainittu myös kulttuurihyvinvointi, jonka sisällyttäminen ohjausprosessiin edellyttää ohjaavan henkilöstön kouluttamista sisältöihin. Myös Move-mittaustulosten läpikäynti pitäisi sisällyttää osaksi oppilaitosten terveystarkastuksia, jolloin mittausten tekeminen ja tulosten valmistuminen pitäisi huomioida terveystarkastusten aikataulutuksessa. Samassa tavoitteessa on todettu, että tiedonkulku eri toimijoiden välillä varmistetaan tarvittavin lainsäädännöllisin muutoksin. Tämä nähdään erittäin tärkeäksi asiaksi nuoren moniammatillisen ohjaamisen onnistumiseksi.

Tavoitteessa 2 on nostettu esiin erityistarpeisten nuorten harrastuksiin pääsyn huomioiminen. Mikäli tämä halutaan sisällyttää esimerkiksi osaksi Suomen harrastamisen mallia, edellyttää se lisäresursointia ohjaamistyöhön. Samassa tavoitteessa on mainittu etsivä harrastustoiminta sekä etsivä kulttuurinen nuorisotyö, joiden osalta olisi hyvä selkeyttää kenen tehtäviin ne kuuluvat. Nykyisillä taloudellisilla ja osaamisen resursseilla näiden toimintojen toteuttaminen osana esim. etsivää nuorisotyötä on erittäin haastavaa. Matalan kynnyksen harrastamismahdollisuuksien lisääminen nykyisellä toimijapohjalla edellyttää merkittävää lisäresursointia, sillä niin kuntien, vapaan sivistystyön kuin yhdistystenkin taloudelliset haasteet ohjaavat resurssien käyttöä ja toimintamaksujen suuruutta.

Tavoite 3 työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrän vähentämiseksi on tietenkin hyvä. Nykyisen hallituksen leikkauspäätökset eivät kuitenkaan tue toimenpiteissä esitettyjen nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön kehittämistä. Ohjaamatoiminnan vahvistamisen osalta on myös hyvä tarkastella ohjaamojen sijoittumista alueellisesti: monessa kehyskunnassa ohjaamo-palveluja ei pystytä järjestämään vaan nuorten on ne haettava lähimmästä

keskuskaupungista. Verkostomallisten toimintatapojen kehittämistä olisi hyvä tukea, jolloin ohjaamo-palvelujen saavutettavuus myös syrjemässä asuvilla nuorilla parantuisi.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 2: Monipuolista tietoa ja välineitä nuorten mielen hyvinvoinnin tukemiseen

Mielenterveyspalveluiden saatavuuden pikainen parantaminen edellyttää lisäresursointia niin hyvinvointialueille kuin alan koulutukseenkin. Esimerkiksi kouluterveydenhuoltoon on haastavaa saada riittävästi mielenterveyden ammattilaisia.

Tavoite 5 Mielekäs vapaa-ajan toiminta vahvistaa nuorten mielen hyvinvointia: On hyvä, että toimenpiteissä on tunnistettu mm. liikkumisen, kulttuurin ja luonnon hyvinvointia edistävät vaikutukset. Myös nuorisokeskusten rooli nähdään kunnassa tärkeänä hyvinvointipalvelujen tuottajana. Edellisen korin toimenpiteissä mainittiin etsivä kulttuurinen nuorisotyö - tässä on mainittu etsivä kulttuurityö. Olisi hyvä selkeyttää, tarkoittavatko nämä samaa asiaa.

Kaikkien nuorten parissa toimivien aikuisten riittävän osaamisen varmistaminen laadukkaan, turvallisen ja nuoren mielen hyvinvointia tukevan toiminnan järjestämiseksi on hyvin laaja kokonaisuus. Esimerkiksi urheiluseuroissa ohjaajana saattaa toimia kouluttamaton vanhempi. Tähän kokonaisuuteen tarvitaan mukaan myös koulutusalan toimijoita jalkauttamaan ruohonjuuritason koulutuskokonaisuuksia eri harrastustoiminnan järjestäjille.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 3: Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla

Tavoite 6: Näemme tärkeänä nuorten laajemman osallistamisen ja kuulemisen, että toimenpiteillä oikeasti pystytään vastaamaan nuorten itsensä nostamiin tarpeisiin. Kuulemisessa on tärkeää huomioida erilaiset ryhmät, mikä oli mainittu toimenpiteissä. Ryhmän määritelmää voisi tässä hieman avata siten, että lukijalle tulee ymmärrys mitä ryhmiä tarkoitetaan. Maantieteellinen näkökulma tulisi huomioida kuulemisessa, että suunniteltavat toimenpiteet ovat toteuttamiskelpoisia myös harvempaan asutuilla alueilla.

Tavoite 7: Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstön ja johdon täydennyskoulutuksen valittu osaamisen painopistealue (hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen, kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen sekä mielen hyvinvoinnin tukeminen) näyttäytyy erittäin hyvänä ja tarpeellisena kirjauksena. Samaa painopistealuetta voisi hyödyntää myös nuorisotoimen täydennyskoulutuksessa. Ankkuritoiminnan kehittäminen edellyttää tasaisia resursseja poliisilaitoksilla.

Tavoite 8: Nuorisotyön roolin kasvattaminen yhteisöllisyyden vahvistajana niin vapaa-ajassa kuin oppilaitoksissa edellyttää resurssien vakiinnuttamista esimerkiksi lainsäädännöllä. Nykyinen hanke- ja avustusmuotoiseen rahoitukseen perustuva malli ei takaa yhtenäisten toimintatapojen syntymistä.

Nuorisotyön ja –toiminnan tukemisen linjaukset

Kehittämistyön tavoitteena mainitut suositukset kunnallisen nuorisotyön resursseista ja toimintakäytännöistä sekä nuorisoalan osaamisen ja ammattitaidon edistäminen ovat hyvin tervetulleita erityisesti tämänhetkisessä tilanteessa, jossa kunnat etsivät säästökohteita taloutensa tasapainottamiseksi.

Painopisteet nuorisoalan valtakunnallisten osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiselle

Ei lausuttavaa.

Suomen kansalliset tavoitteet nuorisoalan eurooppalaiselle ja kansainväliselle toiminnalle

On tärkeää, että kansainvälisen toiminnan tavoitteet ovat linjassa kansallisten tavoitteiden kanssa. Erityisesti nähdään hyvänä ilmastonmuutoksen nostaminen omaksi tavoitteekseen. Nuoret ja ilmastonmuutos -tavoitteen yhtenä toimenpiteenä voisi olla myös jo tehdyn ilmastotyön tuloksista viestiminen nuorille, sillä tällä hetkellä yleinen keskustelu ilmastonmuutoksesta on hyvin negatiivista ja huolta aiheuttavaa, vaikka tutkimusten mukaan ilmastotyöllä on myös saatu vaikutuksia aikaan.

Muita näkemyksiä ohjelmasta

Koko ohjelman tavoitteita ja toimenpiteitä olisi hyvä tarkastella myös alueellisesti. Nuorten elinympäristö ja toiminnan olosuhteet ovat hyvin erilaisia kaupunkien keskusta-alueilla, kaupunkien lähitaajamissa ja harvaan asutuilla alueilla. Maantieteellinen sijainti voi vaikuttaa merkittävästi tämän päivän Suomessa niin elintasoon, palvelujen saatavuuteen kuin tulevaisuudennäkymiin.

Ohjelman toimeenpano nykyisessä ja tulevassa taloudellisessa tilanteessa on suuri haaste. Tähän kirjattujen tavoitteiden saavuttaminen ja toimenpiteiden jalkauttaminen edellyttää resurssien uudelleenohjausta ja keskittymistä kaikkein kriittisimpiin toimenpiteisiin.

Jormanainen Sari
Kontiolahden kunta - Vapaa-aikapalvelut